

Mariska Tjoelker

Mien

Een vergeten geschiedenis

2016

THOMAS RAP
AMSTERDAM

Voor papa

‘KOENK!’

*'But now there's wrinkles 'round my baby's eyes
and she cries herself to sleep at night'*

– 'Racing in the Street', Bruce Springsteen

Winter 1975/1976

Het is geen vallen, nee. Dwarrelen misschien. Of zweven. Maar die woorden klinken zo vriendelijk, veel te zacht. Terwijl dit... Het langzame, de vertraging, zo zonder mededogen. Heel af en toe gaan haar ogen open, maar dat duurt steeds maar een paar seconden; de wereld is te fel en te veel en te onbegrijpelijk. Ze herkent niets en alles tegelijk, een raar gevoel. Met haar ogen dicht luistert ze naar de geluiden. Stemmen, fluisterend. Bonkige holle voetstappen. Een geluid van metaal op metaal waar ze kippenvel van krijgt. Ze ligt in een bed, dat voelt ze. Maar het is niet haar eigen bed. Als ze haar handen een beetje uitsteekt, stuit ze op iets koude, heel glad, heel koud. En als ze haar vingers langs het laken laat glijden, voelt ze vouwen, stug en scherp. Het doet haar ergens aan denken, maar die gedachte stukt zodra ze verder zoekt. Daarna zakt ze weer weg.

Minuten?

Uren?

Dagen?

Ze ruikt iets weeïgs. Warm, weeïg. Ze weet zeker dat ze het herkent. Ze weet het zeker. Het past alleen niet. Nee. Ze hoort iemand kreunen. Een verkrampd kreunen is het en pas als het weer stil is, beseft ze dat ze het zelf was. Ze opent haar ogen. Hoog. Wit. Een donkere vlek nadert haar gezichts-

veld. Ze hoort piepende voetstappen. Als rubber. Die voetstappen. Die herkent ze ook. Maar die passen ook niet. Ze sluit haar ogen weer.

Er zit iets op haar hand. Ze voelt iets. Het tikt, zachtjes. Ze wil haar hand wegtrekken, maar dat lukt niet.

Mevrouw Van Bree?

Mien?

Nee, nee, dit past allemaal niet, helemaal niet.

Mien?

Ze opent haar ogen. Er hangt een gezicht boven haar. Vriendelijke ogen. Ze probeert te focussen, maar ook dat lukt niet.

Rustig aan, Mien. Rustig maar. De mond in het gezicht beweegt. Achter haar hoofd voelt ze iets bewegen en ineens zit ze iets meer rechtop.

Zo, zegt het gezicht met de vriendelijke ogen.

Mien kijkt haar aan.

Weet je waar je bent?

Mien schudt haar hoofd. Ze wil haar ogen weer dichtdoen, maar het gezicht knijpt haar even in de hand. Wakker blijven, je moet wat drinken.

Drinken. Ja. Dat wil ze wel. Maar daarna wil ze weer slapen. Niets meer horen. Niets meer zien.

Het gezicht vraagt haar nogmaals of ze weet waar ze is.

Ze houdt zich stil, trekt alleen het beddengoed zo ver mogelijk op.

Je ligt in het psychiatrisch ziekenhuis Rosenburg, Mien. Op de gesloten afdeling. Je ligt hier al een week. Het ging namelijk niet zo goed met je, begrijp je?

Mien sluit haar ogen, voelt hoe de verpleegster haar hoofdeinde weer terugduwt. Ze draait zich om, haar gezicht naar

de muur. Het past helemaal niet, denkt ze voor ze weer wegzakt.

Als ze weer wakker wordt, zit Bep naast haar bed. Mien steekt haar hand boven de dekens, wenkt haar nicht dichterbij.

Bep?

Ja, tante Mien? Bep steekt haar hand naar haar uit, strijkt met haar vingers langs haar wang.

Bep, vertel mij eens, wat doe ik hier in godsnaam?

I

‘Vindt gij het een smakelijk gezicht om meisjes en getrouwde vrouwen te zien fietsen met bloote beenen, leelijk verbrand en met muggebeten?’

– Een anonieme moeder, *Sport in Beeld*, 26-9-1933

Op de kampioensfoto draagt ze haar haar in een keurige boblijn – oren bedekt, nek vrij, scheiding links. Haar neus is fors en hoewel haar donkere ogen afstand bewaren lijken haar smalle lippen naar een voorzichtige glimlach te neigen. Ze heeft een strak truitje aan, met korte mouwen en een kraagje dat eindigt in twee vinnige punten. De drie knoopjes zijn keurig gesloten en de horizontale kampioensstrepen omhullen kleine borsten.

Mien heet ze, Mien van Bree. Ze wordt geboren op 24 april 1915, een nogal kille dag met slechts een paar minuten zon en een gevoelstemperatuur die de vier graden niet eens haalt. Miens geboortehuis staat aan de Trompstraat in Loosduinen, een straatje zoals zovele. Krappe trottoirs met daartussen een smalle weg van in visgraat gelegde klinkers, en daarlangs kleine huizen, gebouwd voor de lieden met de kleine portemonnee.

Mien is het vierde kind dat Janus en Betje van Bree ver-

welkomen. Als ze wordt geboren is haar oudste broer Jan al bijna elf, zus Nelly is acht en broer Jo zes. Anderhalf jaar later komt er nog een broertje bij: Aad. Janus moet hard werken om zijn gezin te onderhouden. Hij heeft een eigen stukje tuin waarop hij onder plat glas en in de volle grond onder meer sla, komkommer, sperziebonen en tomaten teelt. De oogst van de dag brengt hij naar de Coöperatieve Groenteveiling. Op de andere veiling van het dorp, de Loosduinse Groenteveiling, komt hij niet, die is voor de katholieken.

Tegen de tijd dat de jongste Van Bree ter wereld komt, gaat de oudste al bij zijn vader op de tuin aan het werk. Jan heeft zijn verplichte zes jaren lagere school gehad en er is geen reden om nog langer naar school te gaan: in de tuinbouw van Loosduinen is genoeg te doen. Voor Nelly is het een ander verhaal; de leerplicht die sinds 1900 van kracht is, geldt niet voor meisjes. Dat is echter niet de reden dat Nelly niet naar school gaat. Het leven van Miens enige zusje speelt zich namelijk helemaal niet in Loosduinen af, maar in Oegstgeest, in de krankzinnigeninrichting Endegeest. Het is een onderwerp waarover de Van Brees liever niet praten en als Nelly in 1919 overlijdt, sluiten Janus en Betje het levenshoofdstuk van hun oudste dochter. Zo goed en zo kwaad als dat gaat, in ieder geval.

Hoewel de leerplicht dus niet voor meisjes geldt, sturen Janus en Betje hun dochter Mien wel naar de lagere school. In de klas steekt ze algauw boven alles en iedereen uit. Niet zozeer vanwege haar slimheid – ze is een gemiddelde leerling – maar omdat ze elke week nog groter lijkt te worden. Als ze in de vierde klas zit, komt er op een dag een schoolfotograaf langs om haar, haar klasgenoten en meester Klaassen op de gevoelige plaat vast te leggen. Iedereen kijkt er serieus bij, sommige kinderen zelfs bang, alsof de fotograaf de

vleesgeworden boeman uit hun griezeligste koortsdroom is. Achter in het lokaal staat meester Klaassen. Met zijn armen steunt hij op een lessenaar en zijn priemende ogen kijken vanachter ronde brillenglazen in de camera. De das strak geknoopt, de blik streng. Drie rijen voor de meester zit Mien, met een net iets te grote strik in haar donkerblonde haar. Ze is het enige meisje in de klas dat geen blouse of matrozenpakje draagt. Haar forse gestalte wordt omhuld door een wat vormeloos truitje met afhangende mouwen. Miens blik is serieus noch bang. Eerder gelaten. Alsof ze nu al in de gaten heeft dat ze anders is dan de anderen.

Op haar twaalfde mag Mien van school af om te gaan werken. Naar Hoek van Holland gaat ze, in betrekking bij de familie Hessels. De familie Hessels runt een manufactu-zenzaak en er is weinig tijd voor huishoudelijke beslom-meringen. Voor Mien geen probleem – hoewel nog jong draait ze haar hand niet om voor het zware poets-, was- en boen-werk. Thuis is ze eigenlijk niet anders gewend: haar moeder heeft vaak zware reuma-aanvallen en mannen poetsen nu eenmaal nooit. Bij de Hessels houdt ze niet alleen het huis-houden draaiende, ze zorgt ook voor de kleine Henny Hes-sels. Ze neemt de peuter overal mee naartoe: naar het strand, naar de Trompstraat in Loosduinen, naar Scheve-ningen voor een ijsje. Ze is gek op dat kleine mannetje.

Maar hoe leuk ze het ook vindt in Hoek van Holland, na een paar jaar keert ze terug naar Loosduinen. Kruidenier Simon de Wit opent een klein filiaal tegenover het post-kantoor in de Emmastraat, en Mien gaat er aan de slag als winkelmeisje. In de etalage liggen de ronde kazen, dozen schoonmaakmiddelen en blikken conserven hoog opgetast, met kartonnen bordjes ernaast zodat iedere Loosduinse huisvrouw direct weet wat er deze week in de aanbieding is.

Linoleumwas per doos, voor 21 cent. Kachelpasta per tube, 6 cent. Zes stukken huishoudzeep, 12 cent. Een pak vlokkenzeep voor 7 cent. Rond de feestdagen verandert het assortiment. Dan staan er flessen bisschopswijn en advocaat op brandewijn op de planken, en kerstwafeltjes, een blik van honderdveertig stuks voor 25 cent. De ingrediënten voor de kersttulband worden apart aangeprezen, met een foto van een fraai glanzende tulband pronkend op het mooiste kerstservies. ‘Simon de Wit – De goudbron voor de huisvrouw’, zo prijst de kruidenier zichzelf aan. In Loosduinen is echter lang niet iedere vrouw alleen maar huisvrouw. Veel vrouwen proberen wat extra’s te verdienen op een van de twee veilingen in het dorp. Groente en fruit afwegen en inpakken, niemand kijkt er raar van op als vrouwen dit werk doen. Andere vrouwen knopen de eindjes aan elkaar door druiven te krenten bij de druiventelers, of door bij een van de Haagse blekerijen linnengoed te wassen en te bleken. Thuisblijven om het huishouden te runnen en de kinderen groot te brengen, dat is een luxe die maar weinig Loosduinse vrouwen zich in de jaren twintig en dertig kunnen permitteren, hoe hard kerk, regering en publieke opinie ook roepen dat de vrouw thuis bij haar gezin hoort te zijn.

Op nog geen tien kilometer van de winkel waar Mien dag in, dag uit boodschappen aanneemt, inpakt en afrekent, woont John van Eck. John is van oorsprong Haarlemmer, maar inmiddels alweer een paar jaar woonachtig in Scheveningen. Hij is trambestuurder bij de Haagsche Tramweg-Maatschappij, een baan die hem, vooral vanwege het uniform met de glimmende knopen, enig aanzien geeft. Zelf geeft hij daar eigenlijk niet bijster veel om: het enige waar zijn hart sneller van gaat kloppen, is de fiets. De racefiets,

welteverstaan. Toen hij nog in Haarlem woonde, reed hij voor de Haarlemse Sportvereniging De Kampioen. Niet onverdienstelijk ook: in 1917 werd hij Nederlands kampioen op de sprint – het aanzien dat hij daarmee won vond hij heel wat leuker. Tegenwoordig maakt hij echter zulke lange dagen op de bok van de tram dat de fiets erbij inschiet, en als hij 's morgens in de spiegel kijkt, ziet hij geen tanige wielrenner meer, maar een man wiens lichaam langzaam maar zeker door een dun laagje vet wordt omhuld. Dat bevalt hem maar matig en hij zint op een manier om toch fit te blijven. Die vindt hij uiteindelijk, op zijn eigen tram. In het begin zijn de passagiers nog verbaasd als hij de hendel overhaalt om de tram op de automaat te zetten, maar het duurt niet lang voor hij er enige beroemdheid mee vergaart: hij is de trambestuurder die regelmatig van de bok springt om te gaan hardlopen, naast de knarsende en piepende rijtuigen van zijn eigen tram. John van Eck, de hardlopende trambestuurder, wordt hij algauw genoemd.

In 1923 – Mien is acht – richt John in Scheveningen Toerclub De Kampioen op. Over de naam heeft hij niet lang nagedacht; hij steekt zijn energie liever in het organiseren van wedstrijden. Hij heeft grootse plannen, John van Eck. In 1915 had voor het eerst de Scheveningse Veldrit plaatsgevonden: een eenentwintig kilometer lange tour de force door zand en duin, waarbij de deelnemers hun degelijke en loodzware rijwielen ook nog eens over diverse hoge hekken en andere obstakels moesten tillen. De kleding vormde een extra hindernis: men kwam strak in het pak aan de start, de heren met hoed, de mindere heren met een platte pet. Dat winnaar en Nederlands kampioen Jorinus van der Wiel er uiteindelijk bijna twee uur over deed, was dan ook geen wonder. John vindt dat het tijd is om dat illustere spektakel-

stuk nieuw leven in te blazen en in 1925, precies tien jaar nadat Jorinus van der Wiel zijn bloemen in ontvangst mocht nemen, organiseert John de tweede Scheveningse Veldrit. Het parcours kort hij in, maar dat maakt de rit niet minder zwaar: de deelnemers moeten twaalf kilometer door de duinen, over het strand en over de tweeënzeventig trap-treden van de Scheveningse Bosjes – dat laatste met de fiets op de schouder. De wedstrijd is open voor verschillende categorieën: renners, toeristen, veteranen en junioren. En John voegt daar nog een extra groep deelnemers aan toe.

Dames.

De tweede Scheveningse Veldrit wordt een enorm succes; een monsterdemonstratie voor de wielersport, noemt de krant *Het Vaderland* het zelfs. Het publiek heeft zich niet laten weerhouden door de kille zeewind en komt in groten getale op de koersen af. Op het Kurhaus staan de vlaggen strak, maar langs de Scheveningse boulevard, aan weerszijden van de weg en op de duintoppen langs het parcours staan de mensen rijendik te kleumen, diep weggedoken in hun wollen jassen en warme sjaals. Aan de start verschijnen in totaal tweehonderdtien wielrijders – een aantal dat Johns stoutste verwachtingen overtreft. Het is een harde wedstrijd waarin de wind een grote rol speelt. Bij de renners komt de heer Buys uit Halfweg als eerste over de finish; de twaalf kilometer kost hem net geen halfuur: ‘I. Buys (Halfweg), 27 min. 56½ sec.’ meldt de krant een paar dagen later.

De winnares van de dameswedstrijd doet er wat langer over: 37 minuten en 26¾ seconden. Mejuffrouw Van Alphen heet ze en ze is een van de elf dames die zich ’s morgens aan de start van de dameswedstrijd van de Scheveningse Veldrit melden. De dames – keurige hoofddoekjes, keurige lange rokken, keurige lange jassen en keurige damesfietsen – star-

ten als laatste en eigenlijk is het slechts het grote vierkante startnummer op hun rug dat verraadt dat ze werkelijk aan een fietswedstrijd meedoen.

Vanaf dat jaar wordt John van Ecks Scheveningse Veldrit een heuse Hemelvaartstraditie, waarvoor zich steeds meer nationale en internationale toppers inschrijven. De dameswedstrijd blijft onderdeel van de koersdag, maar het blijft wel een dameswedstrijd – met de rokken, met de hoofdhoekjes en met de degelijke fietsen. Maar ook met rugnummers en een eerste plaats om voor te strijden.

Dat John van Eck zijn Scheveningse Veldrit van de grond krijgt en daar ook nog eens een dameswedstrijd aan toevoegt, is in het licht van de tijd een enorme prestatie. De Nederlandse sportwereld is niet zo vooruitstrevend, en de Nederlandse wielersport al helemaal niet. Snelheidswedstrijden op de openbare weg zijn in principe verboden en de autoriteiten maken maar zeer zelden een uitzondering op deze regel, die nog stamt uit de Motor- en Rijwielwet van 1905. Toch vindt de Scheveningse Veldrit in elk geval voor een deel op de openbare weg plaats. Bijzonder, zeker als je het vergelijkt met de gang van zaken tijdens het WK wielrennen in Apeldoorn dat maar een paar maanden na de tweede Scheveningse Veldrit wordt verreden. Daar doen politie en het plaatselijk gezag er werkelijk alles aan om te voorkomen dat de koers een echte wedstrijd wordt; de agenten remmen de renners zelfs af. Letterlijk. Het WK -parcours wordt helemaal afgesloten – dat gekke publiek kan maar beter op afstand blijven, wie weet wat er anders nog gebeurt. Taferelelen als in Scheveningen, met schreeuwend publiek dat rijendik langs het wedstrijdparcours staat – pure sportverdwaazing is het en de Apeldoornse autoriteiten zijn er doodsbenauwd voor.

Nog veel unieker is het dat John dames aan de start brengt. Dames! En dat terwijl in Apeldoorn de héren renners nog niet eens in korte broek mogen rijden. Niet vanwege verwachte kou of ander rennersleed, maar vanwege de gevaren voor de zedelijkheid. De Gelderse goegemeente zit niet te wachten op de problemen waar blote rennersbenen toe zouden kunnen leiden en dus moeten de buitenlandse deelnemers aan het WK – gewend aan koersen in korte broek – in grote haast op zoek naar een lange koersbroek. Wat dames aan de start voor de zedelijkheid zouden betekenen, daar durven ze in Apeldoorn niet eens over na te denken.

Met zijn jaarlijkse Scheveningse Veldrit laat John van Eck Mien kennismaken met wielrennen. Niet dat ze nog nooit van de sport heeft gehoord; ze is tenslotte een dorpsgenote van Piet Moeskops, een van de beste wielrenners van de wereld. Maar in haar gesteven winkelschort luisteren naar de verhalen over deze Moeskops is nog wel even iets anders dan met eigen ogen zien hoe de wielrenners op hun pedalen beuken en hun fietsen bijna uit elkaar trekken. De geblokte Loosduiner behaalt zijn wereldtitels bovendien op de wielbaan, bepaald geen plek waar jongedames zomaar naartoe gaan. De vijfvoudig wereldkampioen sprint is onmetelijk populair onder de sportliefhebbers, zozeer zelfs dat sommige kranten er schande van spreken. Al die duizenden mensen die zo'n Moeskops vanwege een wereldtitel komen huldigen, is dat nu wel nodig? Grote wetenschappers als Einstein krijgen zo'n eerbetoon toch ook niet? Maar het publiek houdt van Moeskops, hij is de man die de prijzen aaneenrijgt, en dat terwijl de internationale concurrentie moordend is. Tegen de tijd dat Miens interesse voor de fiets wordt

gewekt, begint de curve van Piets loopbaan net wat af te vlakken. In 1926 wordt hij nog wereldkampioen, maar in de jaren erna blijft het hoogste schavot steeds net buiten bereik. Vier jaar na zijn laatste wereldtitel moet hij onder het mes vanwege de complicaties van een blindedarm- en buikvliesontsteking en na deze operatie gaat het met zijn carrière rap bergafwaarts. Misschien is dat Miens geluk. Het zou zomaar kunnen.

Mien is vijftien als ze met een paar vriendinnen voor het eerst naar de Scheveningse Veldrit gaat. Het was een idee van Leni: haar broer zou meedoen aan de Veldrit en ach, zei ze, het is vast wel leuk om eens te gaan kijken en wat moeten we anders op Hemelvaartsdag? Dat het leuk was blijkt anderhalf jaar later, als Mien met hetzelfde groepje vriendinnen een wielclub opricht. Een wielclub voor dames is het, VIOS: Vooruitgang Is Ons Streven, oprichtingsdatum 19 november 1931. Er is een foto van, gemaakt ter gelegenheid van de oprichting. Op de achtergrond een grote groep heren, met hoeden, petten en sigaren. En op de voorgrond Mien, op een racefiets, net als de vier dames naast haar. De blik is ook nu weer afstandelijk, net zo ongrijpbaar als op de kampioensfoto. De andere dames glimlachen een beetje, een van hen kijkt geconcentreerd voor zich, naar de klinkertjes die onder haar wiel door ratelen, alsof ze op zoek is naar de ideale lijn. Maar Mien, Mien lacht niet. Ze kijkt niet naar de klinkertjes, noch naar de fotograaf. Mien zit op haar fiets, haar handen in de beugels, haar wielerschoentjes in de toeclips. Alsof het de normaalste zaak van de wereld is.

Mien en haar vriendinnen zijn niet de eerste dames die op een racefiets gaan zitten. Het allereerste wereldkampioen-

schap voor vrouwen vindt nog voor de eeuwwisseling plaats: in 1896 in Oostende. Winnares is Hélène Dutrieu, een vooruitstrevende dame die in 1910 een wereldrecord non-stopvliegen vestigt en tijdens de Eerste Wereldoorlog piloot is. In de beginjaren van de dameskoers zijn er in zowel Groot-Brittannië als de Verenigde Staten zelfs zesdaagse voor vrouwen. De dames aan de start worden echter met de nek aangekeken. Zottinnen zijn het, besmet met de fietsziekte – uitermate ongezond en voor dames zelfs gevaarlijk. De paus drukt het zijn gelovigen keer op keer op het hart: vrouwen zijn voorbestemd voor huishoudelijk werk, alleen dat zorgt voor de bescherming van de deugdzaamheid van het zwakke geslacht. Ook Freud wordt erbij gehaald: hij stelt dat vrouwen inferieure wezens zijn en denkt aan te tonen dat de overheersing van de man over de vrouw heel natuurlijk is. Maar sommige vrouwen laten zich de les niet lezen.

Zo is daar de Amsterdamse Frieda Etten, trotse bezitster van haar eigen racekarretje en zowel op de hometrainer als op de weg helemaal in haar element, aldus een sportjournalist in 1925. Frieda rijdt voor wielervereniging De Romein en zegt het zeer te betreuren dat de vrouwelijke fietsmaniakken nooit de gelegenheid krijgen onderling hun krachten te meten. Ze doet zelfs een oproep: bij voldoende belangstelling zou het bestuur van haar wielclub namelijk best eens een rit of wedstrijd voor het schone geslacht willen organiseren. Het komt er echter niet van en hoewel Frieda een rappe dame is – voor de honderd kilometer heeft ze nog geen vier uur nodig – is haar naam verder nergens meer terug te vinden.

Heel anders gaat dat met de Italiaanse Alfonsina Strada, die zeer regelmatig als enige vrouw aan de start verschijnt.

Alfonsina vindt het geen probleem haar krachten met de mannen te meten. Sterker nog: in 1924 komt haar droom uit en rijdt ze de Giro d'Italia, samen met de mannen. Haar prestatie maakt haar beroemd en ze reist heel Europa door voor de koers. Dat ze ook wel eens op kermissen en in circussen moet optreden, lijkt ze op de koop toe te nemen.

Ook België kent een wielrenster wier naam regelmatig in de krantenkolommen verschijnt. Elvire De Bruyn heet ze en net als Alfonsina vindt Elvire het geen probleem het tegen de mannen op te nemen. Daar heeft ze zo haar eigen redenen voor, maar die komen pas jaren later aan het licht.

De heersende publieke opinie blijft echter gelijk, ook tegen de tijd dat Mien en haar vriendinnen VIOS oprichten. Vrouwen mogen best sporten, maar ze moeten niet overdrijven. Tennis, paardrijden, zwemmen of turnen – prima, dat zijn tenslotte sporten die aan de bewegingen van de vrouw gratie en charme verlenen. Maar wielrennen? Een schande, dat is het.

‘Al zijn het atleten, ’t blijven voor alles vrouwen.’
– *Wereldrevue*, juni 1932

Vanaf het moment dat Mien de fiets heeft ontdekt, is ze niet meer te houden. Wel heeft ze al snel in de gaten dat ze met haar eigen damesfiets niet ver komt; ze heeft een herenmodel nodig. Met racestuur. En toeclips. Via een van de meiden met wie ze in 1931 wielclub VIOS opricht, weet ze zo’n fiets te regelen en daarmee scheurt ze door het dorp. Ze jaagt achter de bus aan en verkent elke centimeter van de duinpaden achter Loosduinen. Langzaam maar zeker begint ze serieus te trainen en steeds vaker daagt ze haar vriendinnen uit: rijden jullie maar vast richting Kijkduin, zegt ze dan, ik haal jullie zo wel in. Als de vriendinnen niet meer dan stipjes zijn aan de horizon, stapt Mien op. Ze trekt zichzelf met een paar felle pedaalslagen in gang, waarna ze haar benen in een steeds hoger tempo rond laat malen. De stipjes worden al snel groter en nog voor ze in Kijkduin is, sluit ze weer aan. In het begin kijken de andere meiden er nog van op, maar het went snel.

In Loosduinen begint Mien op te vallen. Het dorp is niet groot, de mensen kennen elkaar en in de sleur van alledag is

een praatje altijd welkom. Het zijn de taferelen die in ieder dorp dagelijks te aanschouwen zijn: een groepje dames, hoofddoekjes strak onder de kin geknoopt, het bloemen- of ruitenpatroon van de rok die net onder de knielange jas vandaan piept. Pratend over het weer herschikken ze de boodschappen in de tas: de prei wat dieper weg, de rol maria-kaakjes voor zondag juist wat meer ruimte – straks verkruielen ze nog. Soms zet iemand de tas even op de grond, vooral als er aan de mouw nog een peuter staat te dreinen terwijl de opbollende mantel verraadt dat het jengelende kind over een paar maanden alweer aan de zorg van een ouder zusje of broertje zal worden toevertrouwd. Daar staan ze, pratend over de prijs van aardbeien, over de regen die maar niet wil komen, over de glasbreuk op de tuin van de buurman. En over Mien gaat het. Een van de dames schudt het hoofd terwijl ze een zuinig mondje trekt. Mien. Ja, die ken je toch wel? Dat meisje achter de toonbank bij Simon de Wit. Och, weet je nog, toen dat kind acht was, redde ze die jongste van Van Son nog uit de sloot. Van Son, je weet wel, de hoefsmid – verkoopt ie tegenwoordig ook geen fietzen? Een van de dames knikt. Maar goed, Mien dus. Die was toen al zo groot, hè. Nou! Je vraagt je af van wie ze dat heeft, Janus en Betje zijn helemaal niet zo fors. Gisteren fietste ze ook weer achter de bus aan, heb je dat nog gezien? Jazeker, ze gaat wel hard, wat je zegt. Maar dat die ouders dat goed vinden, hè. Ja, je weet het niet natuurlijk. Hun andere dochter zat toch in Endegeest? En Betje, heeft die geen reuma? Ja, nu je het zegt, dat arme mens komt bijna nooit buiten. Ach, die meid groeit tussen de jongens op, wat wil je. Het is toch te hopen dat ze gauw aan de man komt. Instemmend geknik, een zuinig mondje dat zucht. Daarna komt de bruiloft van om het even wie nog even ter sprake – er is al-

tijd wel iemand die gaat trouwen. Ja, volgende week, inderdaad. Ze houden het klein hoor, en geef ze eens ongelijk. Het geld groeit niemand op de rug toch zeker? De andere vrouwen trekken opnieuw een zuinig mondje, knikken opnieuw instemmend. Bar en boos, dat is het. En dan zo'n meid die rondfietst alsof het leven één groot feest is. Op een herenfiets nota bene. Nee, daar kan niks goeds van komen.

Ook Piet Moeskops ziet Mien vaak fietsen. Of ze gauw aan de man moet, daar heeft hij geen mening over, maar over het fietsen wel: daar moet ze werk van maken vindt hij, ze heeft talent. De vijfvoudig wereldkampioen sprint besluit zijn jonge dorpsgenote te helpen; hij weet zeker dat ze ver kan komen als ze haar trainingen goed aanpakt. Hij neemt haar mee naar een trainingszaaltje aan de rand van Den Haag, zodat Mien kan trainen op de rollen. Miens vriendinnen van VIOS willen niet mee; dat fietsen is hartstikke leuk, maar die gore taal van die kerels onder elkaar – nee, daar hebben ze geen zin in. Maar Mien is niet zo snel onder de indruk van wat gevloek, getier en schuine moppen, bij haar thuis vliegt zulke praat elke avond over de eettafel, het gesus van haar moeder ten spijt.

Minstens één keer per week traint Mien met de meiden van VIOS. Het rondje Wassenaarse Slag is favoriet: heen en terug zo'n vijftig kilometer en op de Wassenaarse Slag gaat het nog een beetje omhoog ook – goed voor de spanning op de benen. Aan wedstrijden komen ze niet toe: behalve de jaarlijkse Veldrit in Scheveningen durft geen organisator het aan wedstrijden voor dames te organiseren. Sterker nog: er gaat bijna geen rondje Wassenaar voorbij zonder dat een paar mensen haar en haar vriendinnen nafluiten of uitlachen.